

PRESSMEDDELANDE nr 20/25

Luxemburg den 25 februari 2025

Domstolens dom i de förenade målen C-146/23 | Sąd Rejonowy w Białymstoku och C-374/23 | [Adoreikė]¹

Domares oavhängighet: EU-domstolen förtydligar unionsrättens krav vad gäller fastställandet av nationella domares löner

Villkoren för fastställandet av lönerna ska följa av lag och vara objektiva, förutsebara, stabila och transparenta.

Polska och litauiska domstolar har hänskjutit frågor till EU-domstolen om fastställandet av domares löner. EU-domstolen erinrar om att denna lön, som utgör en av garantierna för domarnas oavhängighet, ska motsvara vikten av de funktioner de utövar. Fastställandet av lönen måste bygga på en rättslig grund och uppfylla kraven på objektivitet, förutsägbarhet, stabilitet och transparens. Domarnas lönenivå ska vara tillräckligt hög med hänsyn till den socioekonomiska situationen i den berörda medlemsstaten, särskilt i förhållande till genomsnittslönen. Varje avvikelse från det sätt på vilket lönerna fastställs måste motiveras av ett mål av allmänintresse. Dessa avvikelser, vilka inte får specifikt avse domare, måste vara nödvändiga, proportionerliga och tillfälliga. Avvikelserna får inte medföra att domarnas löner inte längre motsvarar deras uppgifter.

Polska och litauiska domstolar har vänt sig till EU-domstolen för att få klarhet i huruvida de nationella bestämmelserna om fastställande av domares löner är förenliga med unionsrätten².

I Polen föreskrivs i lag att domarnas grundlön ska fastställas objektivt på grundval av den genomsnittslön som tillkännages av den centrala statistikbyrån. Tre lagar avseende olika tidsperioder ändrade emellertid denna beräkningsmetod, vilket ledde till en "frysning" av uppräkningsen av domares löner för åren 2021, 2022 och 2023. Denna avvikande åtgärd motiverades med hänvisning till de budgetbegränsningar som var en följd av covid-19-pandemin och Rysslands aggression mot Ukraina.

En domare har motsatt sig denna ändring och har begärt ersättning med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan den lön som domaren erhållit och den lön som domaren skulle haft rätt till om uppräkningsen inte hade "frysats".

I Litauen har två domare väckt en skadeståndstalan mot denna medlemsstat. De har hävdats att nivån på deras löner är direkt beroende av den politiska viljan hos den verkställande och den lagstiftande makten. Dessutom har de kritiserat avsaknaden av en rättslig mekanism som gör det möjligt att fastställa en värdig lön som är anpassad till domarnas ansvar och som är jämförbar med lönerna för andra juristyrken.

I sin dom erinrar domstolen om att **omständigheten att domarna erhåller en lön vars storlek motsvarar vikten av de funktioner de utövar utgör en garanti som är grundläggande för domarnas oavhängighet.**

Medlemsstaterna måste följaktligen iaktta sina skyldigheter enligt unionsrätten när de antar villkoren för att fastställa domarnas löner³.

Dessa **villkor måste således bygga på en rättslig grund.** De ska vara objektiva, förutsebara, stabila och

transparenta, för att utesluta varje godtyckligt ingripande från den lagstiftande och den verkställande makten. Samma krav gäller för avvikande åtgärder som leder till en sänkning av domarnas löner eller till en "frysning" av uppräkningslönen.

Domarnas lönenivå ska vara tillräckligt hög med hänsyn till den ekonomiska, sociala och finansiella situationen i den berörda medlemsstaten, och särskilt i förhållande till genomsnittslönen. Denna lön ska motsvara vikten av de funktioner domarna utövar, för att skydda domarna mot påtryckningar som kan påverka deras avgöranden och för att skydda dem mot risken för korruption. **Domarnas oavhängighet hindrar dock inte att deras lön fastställs till ett belopp som är lägre än genomsnittslönen för andra yrkesverksamma jurister.**

Avvikelser från reglerna om fastställande av domares löner måste **motiveras av ett mål av allmänintresse**, såsom att eliminera ett alltför stort underskott i den offentliga sektorns finanser. Dessa avvikelser ska i princip inte vara specifikt riktade mot domare. De måste också vara nödvändiga och strikt proportionerliga för att uppnå det eftersträfvade målet. Trots **tillämpningen av dessa åtgärder av exceptionell och tillfällig karaktär** måste domarnas löner fortsatt motsvara vikten av de funktioner de utövar.

Slutligen måste villkoren för att fastställa domares löner, liksom de åtgärder som avviker från dessa, kunna bli föremål för en **effektiv domstolsprövning** vid en nationell domstol.

Det ankommer på de nationella domstolarna att kontrollera om dessa krav har uppfyllts i förevarande fall, vilket enligt EU-domstolen förefaller vara fallet vid en första anblick.

PÅPEKANDE: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Domen i [fulltext och eventuellt en resumé av domen](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127.

Bilder från uppläsningen av domen finns tillgängliga på "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106.

Håll dig uppdaterad!

¹ Förevarande mål har getts ett fiktivt namn. Detta namn är inte någon av rättegångsdeltagarnas verkliga namn.

² Artiklarna 2 och 19.1 andra stycket FEU.

³ Det ankommer på de nationella domstolarna och på EU-domstolen att i enlighet med artikel 19 FEU, som ger uttryck för det värde som rättsstaten utgör enligt artikel 2 FEU, säkerställa att unionsrätten tillämpas fullt ut i samtliga medlemsstater och att säkerställa domstolsskyddet för enskildas rättigheter enligt unionsrätten. För detta ändamål är det av största vikt att dessa domstolars oavhängighet upprätthålls.